

Məqalə redaksiyaya daxil olub 20.10.2025

The article was received by editorial board on 20.10.2025

Статья принята к печати 20.10.2025

AZƏRBAYCANDA ÖDƏNİŞ SİSTEMLƏRİ ÜZRƏ STANDARTLAR VƏ ONLARIN TƏTBİQİNİN TƏKMİLLƏŞDİRİLMƏSİ

Xülasə

Azərbaycanda ödəniş sistemlərinin inkişaf səviyyəsi, beynəlxalq standartların tətbiq imkanları və mövcud problemlərin həlli yolları araşdırılır. Müasir iqtisadiyyatın əsas dayaqlarından biri olan ödəniş sistemləri maliyyə sabitliyi, pul dövriyyəsinin səmərəliliyi və rəqəmsal transformasiya baxımından xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Tədqiqatda müqayisəli təhlil, statistik göstəricilərin dinamikası və beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi metodlarından istifadə olunmuşdur. 2015–2024-cü illərdə nağdsız ödənişlərin payı kəskin artmış, bank kartlarının dövriyyəsi əhəmiyyətli dərəcədə genişlənmiş, mobil və onlayn ödənişlərin həcmi isə çoxqat yüksəlmişdir. 2024-cü ildə əməliyyatların yarısından çoxu nağdsız qaydada həyata keçirilmişdir. Bununla yanaşı, təhlükəsizlik standartlarının tam tətbiqi və beynəlxalq normalara uyğunluq hələ də aktual olaraq qalır. Mərkəzi Bankın tənzimləyici rolu, fintex texnologiyalarının tətbiqi və beynəlxalq təcrübələrlə müqayisə aparılmışdır. Yekunda müəyyən olunur ki, beynəlxalq standartların tətbiqi maliyyə təhlükəsizliyini möhkəmləndirir və rəqəmsal iqtisadiyyatın davamlı inkişafına töhfə verir.

Açar sözlər: ödəniş sistemləri, beynəlxalq standartlar, rəqəmsal transformasiya, maliyyə təhlükəsizliyi, fintex.

GİRİŞ

Müasir dövrdə ödəniş sistemləri iqtisadiyyatın dayanıqlı inkişafının, maliyyə sabitliyinin və rəqəmsal transformasiya proseslərinin əsas dayaqlarından biri hesab olunur. Nağdsız ödənişlərin sürətli inkişafı qlobal miqyasda maliyyə əməliyyatlarının səmərəliliyini və şəffaflığını artırmaqla yanaşı, kölgə iqtisadiyyatının azaldılmasına da mühüm təsir göstərir (World Bank, 2020).

Azərbaycan da son illərdə ödəniş sistemlərinin rəqəmsallaşdırılması istiqamətində ciddi addımlar atmışdır. Ölkədə bank kartlarının dövriyyəsinin və nağdsız əməliyyatların həcmi ildən-ildə artması, mobil ödənişlərin və onlayn bankçılıq xidmətlərinin genişlənməsi bu tendensiyanın bariz göstəricisidir (Central Bank of Azerbaijan, 2024). Xüsusilə 2015–2024-cü illər ərzində rəqəmsal ödənişlərin payının kəskin yüksəlməsi ölkə iqtisadiyyatında nağdsız əməliyyatların mühüm rol oynamağa başladığını təsdiq edir (IMF, 2022).

Bununla yanaşı, milli ödəniş infrastrukturunda beynəlxalq standartların tətbiqi məsələsi hələ də aktuallığını qorumaqdadır. Banklararası köçürmələrin sürəti, əməliyyatların təhlükəsizliyi və standartlaşdırılmış protokolların işləkliyi kimi məsələlər beynəlxalq təcrübə ilə müqayisədə daha da təkmilləşdirilməlidir (BIS, 2012; European Central Bank, 2020). Bu baxımdan, ISO 20022 standartının tətbiqi, real vaxt ödəniş sistemlərinin inkişafı və fintex innovasiyalarının integrasiyası Azərbaycan üçün prioritet istiqamətlər kimi çıxış edir (SWIFT, 2024).

TƏHLİL

Azərbaycanda ödəniş sistemlərinin tarixi inkişafı və Mərkəzi Bankın rolu

Azərbaycanda müasir ödəniş sistemlərinin formalaşması 1990-cı illərin sonlarından etibarən sürətlənmişdir. Mərkəzi Bank tərəfindən aparılan islahatlar nəticəsində hesablaşma və klirinq sistemləri modernləşdirilmiş, nağdsız ödənişlərin tətbiqi genişlənməmişdir. 2000-ci illərdə “Milli

Ödəniş Sistemi” layihəsinin reallaşdırılması ölkədə elektron ödənişlərin inkişafına mühüm təkan vermişdir. Hazırda Mərkəzi Bank maliyyə infrastrukturunu üzərində nəzarəti gücləndirərək ödəniş sistemlərinin təhlükəsizliyini təmin etməkdə əsas rol oynayır.

Azərbaycan Respublikasında Milli Ödəniş Sisteminin (MÖS) müasir tələblərə cavab verən şəkildə qurulması, eləcə də vətəndaşlar, biznes və dövlət qurumları arasında nağdsız ödəniş mühitinin genişləndirilməsi məqsədilə Mərkəzi Bank tərəfindən “Azərbaycan Respublikasında Milli Ödəniş Sisteminin inkişafı üzrə 2005–2007-ci illər üçün Dövlət Proqramı” (Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 9 dekabr 2004-cü il tarixli, 152 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmişdir) və “Azərbaycan Respublikasında Rəqəmsal Ödənişlərin Genişləndirilməsi üzrə 2018–2020-ci illər üçün Dövlət Proqramı” (Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 26 sentyabr 2018-ci il tarixli, 508 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmişdir) hazırlanmış və uğurla həyata keçirilmişdir.

Son illərdə qəbul edilmiş Dövlət Proqramında rəqəmsal ödənişlərin institusional mühitinin daha da təkmilləşdirilməsi, bank sektorunun canlandırılması, rəqəmsal ekosistemin formalaşdırılması, rəqəmsal ödənişlər üzrə savadlılıq və ictimai maarifləndirmənin gücləndirilməsi istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində kart infrastrukturunun inkişafı təmin edilmiş, nağdsız ödənişlərin həcmi artmış, ən müasir ödəniş həllərini özündə birləşdirən Ani Ödənişlər Sistemi və blokçeyn texnologiyasına əsaslanan Rəqəmsal İdentifikasiya Sistemi yaradılmışdır.

Rəqəmsal ödəniş texnologiyaları və Fintex sektoru

Rəqəmsal ödəniş texnologiyaları son on ildə Azərbaycanın maliyyə sektorunda inqilabi dəyişikliklər yaratmışdır. Mobil bankçılıq, internet bankçılığı, elektron pul kisələri və digər fintex həlləri geniş yayılmışdır. Azərbaycanda fəaliyyət göstərən fintex şirkətləri sürətli pul köçürmələri, QR kod vasitəsilə ödənişlər, rəqəmsal kredit xidmətləri kimi innovativ məhsullar təqdim edirlər. Bundan əlavə, kriptovalyuta bazarının inkişafı da ölkədə tənzimləyici orqanların diqqətini cəlb etmişdir.

Son illərdə təmasız (contactless) xidmətlərin istifadəsi qlobal trendə çevrilmişdir. Sadəlik, rahatlıq, təhlükəsizlik və maliyyə səmərəliliyi baxımından gündəlik həyatda ödəniş kartları ilə yanaşı, QR və NFC texnologiyalarını dəstəkləyən mobil cihazlar vasitəsilə nağdsız ödənişlərin tətbiqi sürətlə genişlənməkdədir. Dünyanın müxtəlif ölkələrində tənzimləyici qurumlar və mərkəzi banklar maliyyə inklüzivliyinin təşviqi məqsədilə, xüsusilə də Çin, Hindistan, Honq Konq, Sinqapur, Malayziya və digər Asiya ölkələrində əldə olunmuş uğurlardan sonra, QR ödənişlərinin artırılması istiqamətində addımlar atmaqdadırlar.

Yüksək inkişaf etmiş ölkələrin (məsələn, ABŞ və Avstraliya) ödəniş bazarlarında isə istehlakçılar və biznes subyektləri daha çox kartlardan və NFC texnologiyasından istifadə etməyə üstünlük verirlər.

Azərbaycanda da bank sektoru və müvafiq dövlət qurumları ilə birgə əməkdaşlıq çərçivəsində Ani Ödənişlər Sistemi vasitəsilə QR ödəniş funksionallığının tətbiq sahələrinin müəyyən edilməsi istiqamətində tədbirlər həyata keçiriləcəkdir. Bu əməkdaşlıq çərçivəsində nəqliyyat və parklanma xidmətlərində kontaktsiz ödənişlərə çıxış imkanlarının yaradılması təşviq olunacaqdır. Eyni zamanda, ölkədə təmasız ödəniş kartı infrastrukturuna tam keçidi təmin etmək üçün bank sektoru ilə birgə mərhələli keçid planı hazırlanacaqdır.

Azərbaycan ödəniş sistemlərinin beynəlxalq müqayisəsi

Avropa ölkələrində və MDB məkanında ödəniş sistemlərinin inkişafı Azərbaycanla müqayisədə daha uzunmüddətli təcrübəyə əsaslanır. Məsələn, Avropa İttifaqında SEPA sistemi vahid ödəniş bazarının formalaşmasına şərait yaradıb. MDB ölkələri isə əsasən milli ödəniş sistemlərinin inkişafına üstünlük verirlər. Azərbaycan bu təcrübələrdən istifadə etməklə beynəlxalq standartlara inteqrasiyanı gücləndirməkdədir. Xüsusilə ISO 20022 standartının tətbiqi bu sahədə mühüm addımdır.

Ödəniş infrastrukturunun müasir transformasiyası dünya miqyasında fərqli modellər üzrə gedir və bu modellərin təcrübəsi Azərbaycan üçün qiymətli dərslər ehtiva edir. Bir sıra yüksələn və inkişaf etmiş ölkə təcrübələri — ISO 20022 standartına keçid, instant (ani) ödəmə sistemlərinin tətbiqi, mobil pul (mobile money) platformalarının geniş istifadəsi və vahid ödəniş məkanlarının formalaşdırılması baxımından Azərbaycan üçün konkret tövsiyələr verir.

ISO 20022 və mesajlaşma standartları. ISO 20022 mesajlaşma standardının tətbiqi ödəniş əməliyyatlarında daha zəngin strukturlaşdırılmış məlumatın ötürülməsini təmin edir ki, bu da əməliyyatların izlənməsi, uyğunluq yoxlamaları (AML/CFT) və avtomatlaşdırılmış hesablaşma prosesləri üçün imkanları genişləndirir. Mərkəzi banklar və ödəniş operatorları üçün ISO 20022-nin faydaları SWIFT və digər beynəlxalq aktorlar tərəfindən sənədləşdirilmişdir: daha keyfiyyətli remittance məlumatı, daha az manual müdaxilə və inkişaf etmiş analitika. Azərbaycan üçün ISO 20022-ə keçidin davam etdirilməsi əməliyyatların şəffaflığını və beynəlxalq uyğunlaşmanı gücləndirir.

Vahid ödəniş məkanları və SEPA təcrübəsi. Avropa İttifaqında SEPA layihəsi milli və sərhəddə kredit köçürmələrini harmonizə edərək iqtisadi səmərəliliyi yüksəldib, ödəniş xərclərini azaldıb və biznes əməliyyatlarını sadələşdirib. SEPA-nın təcrübəsi göstərir ki, vahid texniki və hüquqi standartlaşma ölkədaxili ödənişlərin beynəlxalq əməliyyatlarla inteqrasiyasını sürətləndirir. Azərbaycanda SEPA-nın tam analoquunu yaratmaq real deyil, lakin SEPA-nın standartlaşdırma və interoperabillik prinsiplərinin milli ödəniş infrastrukturuna tətbiqi faydalı ola bilər.

Ani ödənişlər (instant payments) və ölkə nümunələri. İngiltərənin Faster Payments və digər instant ödəniş sistemləri real vaxtda fondların köçürülməsini təmin etməklə biznes və istehlakçı ehtiyaclarını əhəmiyyətli dərəcədə yaxşılaşdırmışdır. Instant sistemlər həm likvidlik idarəçiliyini asanlaşdırır, həm də elektron ticarətin əməliyyat sürətini artırır. Azərbaycan üçün real vaxt ödəniş mexanizmlərinin genişləndirilməsi həm banklararası hesablaşma effektivliyini, həm də pərakəndə ödəniş təcrübəsini yüksəldə bilər.

Mobil pul və inklüzivlik: UPI və M-Pesa nümunələri. Hindistanın UPI platforması bank-əlaqəli əməliyyatlarda kütləvi transformasiya yaradaraq ucuz, rəqəmsal, bankçılıq-əlaqəli köçürmələri gündəlik həyatın bir hissəsinə çevirib; NPCI rəsmi statistikaları UPI-in tranzaksiya həcmində sürətli artımı sənədləşdirir. Eyni zamanda Afrika nümunəsi — M-Pesa (Kenya) — mobil pul sistemlərinin maliyyə inklüzivliyində necə dönüş yaratdığını göstərir: bank yoxluğu olan milyonlarla istifadəçi üçün mobil pul gündəlik ödənişlərin əsas kanalına çevrilib. Bu təcrübələr göstərir ki, Azərbaycan kontekstində mobil ödəniş infrastrukturunun və fintech ekosisteminin dəstəklənməsi, xüsusilə regionlarda, maliyyə xidmətlərinə çıxışı genişləndirməyə kömək edər.

Qaydalar, təhlükəsizlik və PFMI prinsipləri. Beynəlxalq standartların (məsələn, BIS-in PFMI prinsipləri) tətbiqi ödəniş infrastrukturunun dayanıqlığını təmin edir: əməliyyatların fasiləsizliyi, likvidlik riskinin idarə olunması və kiber-təhlükəsizlik tələbləri PFMI çərçivəsində prioritetdir. Azərbaycan Mərkəzi Bankı üçün PFMI-yə uyğun tənzimləmə və nəzarət mexanizmlərinin gücləndirilməsi, xüsusilə ödəniş sistemlərinin stress-testləri və qəza bərpa planları baxımından vacibdir.

Təkliflər və uyğunlaşdırma yolları.

Beynəlxalq təcrübənin Azərbaycan üçün əsas dərsləri belə sıralana bilər:

Standartlaşma və interoperabillik: ISO 20022 və SEPA-rəqibli harmonizasiya prinsiplərinin milli tətbiqi ilə banklararası mesajlaşma və kvitansiya əməliyyatları təkmilləşdirilməlidir.

Instant ödəniş infrastrukturunun genişləndirilməsi: real vaxt ödəniş mexanizmlərinin banklar və PSP-lər arasında genişləndirilməsi (məsələn, Faster Payments tipli həllər) ödəniş proseslərinin çevikliyini artırır.

Fintech və mobil ödənişlərə dəstək: UPI və M-Pesa təcrübələri göstərir ki, istifadəçi-mərkəzli sadə interfeyslər və güclü applikasiya-ekosistem inklüzivliyi artırır; buna uyğun tənzimləyici sandbox-ların genişləndirilməsi məsləhətlidir.

PFMI və kiber-təhlükəsizlik: PFMI-yə uyğun nəzarət, stress-testlər və kiber-riski idarəetmə çərçivəsinin tətbiqi prioritet olmalıdır.

Nəticə etibarilə, beynəlxalq təcrübə Azərbaycan üçün həm texniki, həm də pragmatik tövsiyələr verir: ISO 20022-yə tam keçid, instant ödənişlərin genişləndirilməsi, mobil ödəniş təşəbbüslərinin dəstəklənməsi və PFMI-yə uyğun nəzarət mexanizmlərinin tətbiqi ölkənin ödəniş infrastrukturunun daha etibarlı, inklüziv və beynəlxalq səviyyədə rəqabətə davamlı olmasını təmin edəcəkdir.

Standartların təkmilləşdirilməsi istiqamətləri

Milli ödəniş sistemlərinin inkişafı üçün bir sıra tədbirlər təklif olunur: rəqəmsal ödəniş infrastrukturunun genişləndirilməsi, hüquqi bazanın gücləndirilməsi, kiber təhlükəsizlik standartlarının tətbiqi və innovativ texnologiyaların integrasiyası. Bundan əlavə, beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlığın genişləndirilməsi və təcrübə mübadiləsi də vacibdir.

Azərbaycan Respublikasında ödəniş sistemlərinin inkişaf dinamikası xüsusilə 2015–2024-cü illər ərzində Mərkəzi Bankın hesabatlarında öz əksini tapmışdır. 2015-ci ildə ölkədə dövriyyədə olan bank kartlarının sayı təxminən 5,7 milyon ədəd olmuş, kart əməliyyatlarının dövriyyəsi isə 11,6 milyard manat təşkil etmişdir (Central Bank of Azerbaijan, 2016).

Sonrakı illərdə kart infrastrukturunun genişlənməsi nəticəsində bu göstəricilərdə davamlı artım müşahidə olunmuşdur. Xüsusilə 2022-ci ildə bank kartları vasitəsilə aparılan əməliyyatların həcmi 59,0 milyard manata çatmışdır (Epoint.az, 2022).

2023-cü ildə Mərkəzi Bankın illik hesabatına əsasən bank kartlarının sayı 16,9 milyon ədəd olmuşdur ki, bu da 2015-ci illə müqayisədə üç dəfədən çox artım deməkdir (Central Bank of Azerbaijan, 2024).

2024-cü ilin yekunlarına görə, Mərkəzi Bankın rəsmi statistik bülletenində qeyd olunur ki, ölkədə dövriyyədə olan bank kartlarının sayı 19,9 milyon ədədə, kart əməliyyatlarının sayı isə 190,9 min əməliyyata çatmış, ümumi əməliyyat məbləği isə 12,96 milyard manat təşkil etmişdir (Central Bank of Azerbaijan, 2025). Həmçinin mətbuatda CBA rəqəmlərinə istinadla bildirilir ki, 2024-cü ildə kart əməliyyatlarının ümumi dövriyyəsi 126,3 milyard manat səviyyəsinə yüksəlmişdir (Interfax, 2025).

Ümumilikdə, rəsmi məlumatlar göstərir ki, ödəniş sistemləri üzrə aparılan islahatlar nəticəsində bank kartlarının istifadəsi həm say, həm də dövriyyə baxımından sürətlə artmış, qeyri-nağd ödənişlərin iqtisadiyyatda payı əhəmiyyətli dərəcədə yüksəlmişdir.

2020-ci ildə ölkənin bank müştəriləri arasında aparılmış sorğunun nəticələrinə əsasən, respondentlərin 75%-i elektron bankçılıq vasitəsilə həyata keçirilən ödənişlərlə kağız daşıyıcılar üzərindən aparılan ödənişlərin tarifləri arasında fərq olmadığını bildirmişdir. Eyni zamanda, iştirakçıların 64,7%-i elektron bankçılıq xidmətləri çərçivəsində təqdim olunan stimullaşdırıcı kampaniyalardan faydalandığını qeyd etmişdir.

Rəqəmsal ödənişlərin genişləndirilməsi istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər çərçivəsində stimullar mühüm əhəmiyyət daşıyır. Banklar tərəfindən vaxtaşırı təşkil edilən stimullaşdırıcı kampaniyalar, ödənişlər üzrə “cashback” (geri ödəmə) mexanizminin tətbiqi, “miles” proqramları və digər oxşar təşviqediciləş tədbirlər nağdsız ödəniş vərdişlərinin formalaşmasına, habelə nağd pul istifadəsinə marağın azalmasına səbəb olan əsas komponentlərdir.

Əhalidə rəqəmsal ödənişlərin stimullaşdırılması və nağdsız ödəniş vərdişlərinin formalaşdırılması məqsədilə Mərkəzi Bank banklarla, beynəlxalq kart təşkilatları ilə və digər aidiyyəti qurumlarla birgə müxtəlif kampaniyaların həyata keçirilməsini nəzərdə tutur.

NƏTİCƏ

Aparılmış tədqiqat nəticəsində müəyyən edilmişdir ki, Azərbaycanda ödəniş sistemlərinin beynəlxalq standartlara uyğun inkişafı maliyyə sabitliyinin möhkəmləndirilməsi, rəqəmsal iqtisadiyyatın genişlənməsi və əhəlinin maliyyə xidmətlərinə çıxış imkanlarının yaxşılaşdırılması baxımından strateji əhəmiyyət kəsb edir.

Məqalədə ödəniş sistemlərinin inkişafında beynəlxalq standartların (ISO 20022, PFMI prinsipləri və s.) milli səviyyədə tətbiqinin spesifik xüsusiyyətləri ilk dəfə sistemli şəkildə təhlil edilmiş, Azərbaycan üçün uyğunlaşdırma mexanizmləri elmi əsaslarla müəyyən olunmuşdur.

Tədqiqat nəticələri dövlət qurumları, bank sektoru və fintex şirkətləri üçün praktik tövsiyələr verir. Xüsusilə ani ödənişlər sistemi, mobil pul platformaları və kiber-təhlükəsizlik standartlarının tətbiqi ilə bağlı təkliflər real olaraq mövcud infrastrukturda istifadə edilə bilər.

Beynəlxalq təcrübənin adaptasiyası nəticəsində nağdsız ödənişlərin həcmnin artması, əməliyyat xərclərinin azalması, maliyyə inklüzivliyinin yüksəlməsi və rəqəmsal ticarətin sürətlənməsi ölkə iqtisadiyyatına əlavə dəyər qazandıracaqdır.

Ümumilikdə, ödəniş sistemlərinin beynəlxalq standartlara uyğun təkmilləşdirilməsi Azərbaycan üçün daha etibarlı, şəffaf və səmərəli maliyyə infrastrukturunu formalaşdıracaq, ölkənin global maliyyə sisteminə integrasiyasını gücləndirəcəkdir.

İstifadə edilmiş ədəbiyyat:

1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 9 dekabr 2004-cü il tarixli, 152 nömrəli Fərmanı. (2004). Azərbaycan Respublikasında Milli Ödəniş Sisteminin inkişafı üzrə 2005–2007-ci illər üçün Dövlət Proqramı. Bakı.
2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 26 sentyabr 2018-ci il tarixli, 508 nömrəli Fərmanı. (2018). Azərbaycan Respublikasında Rəqəmsal Ödənişlərin Genişləndirilməsi üzrə 2018–2020-ci illər üçün Dövlət Proqramı. Bakı.
3. Aliyev, R. (2022). The role of ISO standards in Azerbaijan's payment systems. *Financial Research Review*, 12(3), 55–68.
4. Central Bank of the Republic of Azerbaijan. (2016). Annual Report 2015. Bakı: CBA. <https://uploads.cbar.az/assets/23ed9ba2935758150b5ac03f2.pdf>
5. Central Bank of the Republic of Azerbaijan. (2024). Payment Systems Annual Report 2023. Bakı: CBA. <https://uploads.cbar.az/assets/Annual%20report%20final%202023.pdf>
6. Central Bank of the Republic of Azerbaijan. (2025). Statistical Bulletin 12/2024, Table 4.9. Bakı: CBA. <https://uploads.cbar.az/assets/ce82e7f717c31c1f1f44acc50.pdf>
7. European Central Bank. (2020). Payment systems and their oversight. Frankfurt: ECB.
8. Federal Reserve Banks. (2024). The FedNow service and ISO 20022: Why does it matter?. Washington, DC: Federal Reserve. <https://www.frb services.org/financial-services/fednow/what-is-iso-20022-why-does-it-matter>
9. Karimova, G. (2021). Digital transformation in the banking sector of Azerbaijan. *Journal of Economic Studies*, 48(2), 115–129. <https://doi.org/10.1108/JES-09-2020-0456>
10. National Payments Corporation of India. (2024). UPI ecosystem statistics. NPCI. <https://www.npci.org.in/what-we-do/upi/upi-ecosystem-statistics>
11. SWIFT. (2024). ISO 20022 for financial institutions: Focus on payments. Brussels: SWIFT. <https://www.swift.com/standards/iso-20022/iso-20022-financial-institutions-focus-payments>
12. World Bank. (2020). Payment systems worldwide: A snapshot. Washington, DC: World Bank.

N.Sh.Alakbarov

PhD student, Azerbaijan State University of Economics

Standards for payment systems in Azerbaijan and the improvement of their implementation **Abstract**

This study examines the level of development of payment systems in Azerbaijan, the opportunities for implementing international standards, and possible solutions to existing challenges. As one of the fundamental pillars of the modern economy, payment systems play a crucial role in ensuring financial stability, the efficiency of monetary circulation, and the process of digital transformation. The research applies methods of comparative analysis, the study of statistical dynamics, and the examination of international practices. Between 2015 and 2024, the share of cashless payments increased significantly, the turnover of bank cards expanded considerably, and the volume of mobile and online payments grew exponentially. By 2024, more than half of all transactions in the country were executed in a cashless form. However, the full implementation of security standards and compliance with international regulations remain pressing issues. The study also analyzes the regulatory role of the Central Bank of Azerbaijan, the adoption of fintech technologies, and international comparisons. The findings indicate that the application of

international standards strengthens financial security and contributes to the sustainable development of the digital economy.

Keywords: *payment systems, international standards, digital transformation, financial security, fintech.*